

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

O smrti cesarjeviča.

Kaj ali kdo je kriv bil smrti cesarjeviča, to je bilo prvo vprašanje potem, ko nismo mogli več dvomiti, da je njegova smrt žalostna, prežalostna resnica. Govorilo se je pač vse mogoče in nemogoče a nihče ni vedel, kaj je resnica. Iz Dunaja se je poročalo, da ga je zadela kap, je, da mu je otrpnilo srce.

Ali tega niso ljudje verjeli, zmerom vseh in novih govoric je bilo in zato je koj drugi dan uradna „Wiener-Zeitung“ prinesla, že v petek jutro, to-le poročilo: Kar smo včeraj (v četrtek) poročali o pretresljivem dogodku smrti cesarjeviča Rudolfa, to se je opiralo na prva poročila, ki smo jih dobili od najbližje okolice vzvišenega pokojnika. Ko so ti bili siloma odprli vrata v spalnico, našli so cesarjeviča mrtvega v postelji. Iz tega prvega vtisa je prišla govorica na Dunaj o kapi ali mrtvoudu. Navzoči gospodje so poklicali brž po brzojavu prof. dr. Widerhoferja (le-ta je bil zdravnik cesarjeviča. Ured.) v Meyerling in on se je kar na naglem odpeljal s prvim vlakom tje. Dr. Widerhofer je k malu preiskal mrliča in se je v tem prepričal, da je cesarjevič imel veliko rano na glavi, čepinja je bila odprta in nje kosti so bile razdrobljene, to je torej povzročilo mu naglo smrt. Ob enem se je prepričal, da je to strelna rana, tudi je ležal na strani pri postelji revolver ali samokres in je bil izstreljen. Kakor je revolver ležal, ni bilo druge misli mogoče, kakor da se je cesarjevič sam ustrelil. Ker so bili cesarjevičevi strežaji razdeljeni po poslopih, ki leže po strani poslopja, v katerem je bil cesarjevič, in ker je sluga, ki je bil sicer zmirom pri cesarjeviči, od njega dobil povelje, naj bi poskrbel vse, kar je za lov bilo potreba, zato ni v tem času, blizu o 7¹/₂ uri zjutra, nihče mogel slišati strela.

Komisija, ki so jo k malu na to v Meyerling poslali, je prišla in je zapisala vse okoliščine, ki jih je našla pri vzvišenem mrliči. V

tem ne moremo zamolčati, da so osebe, ki so bile zmirom v obližji cesarjeviča, opazile zadnji čas na njem bolešno razburjenost živcev in torej smemo misliti, da je ta strašna smrt Nj. ces. visokosti le nasledek hipnega omračenja duha. Vrhu tega se nam zdi potrebno, da omenimo dogodek iz lanske jeseni. Cesarjevič je že namreč nekaj časa sem tožil, da ga boli glava, to pa je bilo brž ko ne iz tega, ker je bil preteklega jeseni padel s konja. Poslednja nezgoda je pa ostala tajna in sicer zato, ker je cesarjevič sam bil tako želel.

Doslej uradno poročilo. Kar se je torej dalo dotlej izvedeti, bilo je to in vse drugo je bilo prazno govoričenje. Lehko se umeje, da tega ni bilo malo, vendar pa se kaže doslej, da je uradno poročilo „Wien. Zeitg.“ še najbolj resnično, kajti ko so truplo pok. cesarjeviča prepeljali na Dunaj in ga je tam komisija zdravnikov preiskala, našla je veliko znamenj za to, da se je bilo cesarjeviču zmedlo v glavi in je torej zdaj že blizu po polnem gotovo, da se je v takem nesrečnem trenutji sam ustrelil.

Kdo bode to grozno nesrečo naznanil Nj. veličanstom, cesarju in cesarici, kdo cesaričinji? Lehko se zna, da ni treba malo srca za to in ne ve se torej za gotovo, kdo da jo je naznanil Nj. veličanstvom? Grof Hoyos, ki je bil pri cesarjeviči, je prišel malo po 11ih na cesarski dvor na Dunaj ter je prinesel žalostno novico tje. Kaj pa se je potlej zgodilo, to ni težko, da človek ugame. Pravi se, da sta svitli cesar in cesarica sama naznanila nesrečno smrt cesarjeviča njegovi prevzvišeni soprogi, cesaričinji Štefaniji. Oj žalosti!...

Truplo cesarjeviča so v noči od srede na četrtek pripeljali na Dunaj in položili so ga na postelj, v kateri je cesarjevič spal, kedar je na Dunaji bival. V nedeljo pa so ga prenesli v cerkev sv. Avguština in od tam v torek ob 4ih popoldne v cesarsko rakev pod cerkvo oo. kapucinov. Tako se je tedaj končalo cesarjeviča življenje, oj bilo se je tako nadejno

začelo in tako lepo se je razcvitalo in nihče ni čutil, da mu je koreninice že izpodjedlo!

Kakor govorimo vsi, tako se piše po vseh novinah veliko o cesarjeviči in to ne more drugače biti, saj nam je bil vsem prav po srci in vsi smo izgubili v njem prestolonaslednika.

To je torej prav ali kar nam ne dopade v liberalnih novinah, je to, da si ga one svojé ter se lažejo svojim bralcem, češ, da je tudi cesarjevič bil na strani liberalcev. Mi si ga ne svojimo za-se a ne zdi se nam, ako storé to liberalci za-se, da je to, vsaj sedaj, na mestu.

Javno vprašanje.

Ljudsko šolo v Vitanji obiskujejo otroci iz sledečih šest občin: Vitanja, Skomra, Ljubnice, Pake, Doliča in iz Brezna. Teh šest občin je tudi skupno plačalo novo šolsko poslopje v Vitanji.*) Kakor je pa znano, so poslednje štiri občine, namreč: Ljubnica, Paka, Dolič in Brezen ne davno tirjale, da ima v Vitanjski šoli biti šolski poduk za slovensko deco v slovenskem jeziku. Prepričani smo namreč vsled dolgotne skušnje, da je nepotrebno, nespametno, recimo na ravnost, škodljivo, majhnim otročičem vbijati v glavo neznane nemške besede, saj jih tudi takoj zopet pozabijo.

Resnica, škodljivo je za otroke, če so prisiljeni učiti se nemščine v šoli, ko bi med tem časom se lahko v materinem jeziku naučili za življenje koristnih stvari, v tem, ko jim ne bode nemščina po naših hribih nikdar ničesar koristila. Vsi vidimo, da ljudje ob sami nemščini tudi živeti ne morejo. Vidimo tudi, da so nekaterim ljudem zmešale tiste nemške besede, ki so se jih nekdam naučili, že blizu popolnoma glavo: menijo, da znajo res veliko več, kakor drugi slovenski sosedje. Mnogoteri taki ponemčeni Slovenci radi prezirajo in zaničujejo svoje lastne brate. Da pa nemščina človeka ne reši lakote, tega se je že lahko prepričala sosednja občina Skomriška. V Rakovci, ki spada pod Skomre, so bile nekdam glažute. Naselili so se tamkaj nemški glažarji, menda večji del iz Češkega. Ko so glažute prenehale, razpršili so se po širnem svetu tudi nemški glažarji. O, zdaj prihajajo pisma teh nemških ubožanih glažarjev iz celega sveta k Skomriški občini, naj jih podpira, kajti v slovenski občini Skomre so dobili domovinsko pravico. Koliko morajo slovenski Skomrčani za nemške glažutarje leto za letom plačevati! Vidite: nemščina tem uboščekom toraj nič ne, celo nič ne pomaga.

Nekateri za nas Slovence silno skrbni Vitanjčani nam pa le v eno mer hvalijo nemščino, rekoč: „Potrebno ti je nemščino znati, če hočeš

*) Ta glas pride na ravnost izmed ljudstva in ima toliko zdrave in prepričalne moči v sebi, da mu radi odstopimo le-to mesto. Ured.

iti med svet. Pojdi po gornjem Štajarskem ali podaj se na Hrvaško ali v Bosno (?), povsodi se potrebuje nemščina!“ Tako nam prigovarjajo, naj se le pridno učimo nemščine, da bomo ž njo ležje romali po svetu.

Vprašam pa jaz tukaj samo to: Zakaj slovenske rojake neki gonijo Nemci vedno med svet? Mar kje za to, da bi potlej hitro oni sedli v naše, toplo gnjezdo? — Tega pa ne tega! Naša zibelka je tekla v naših gorah in kakor naši stariši, tako čemo še mi óstati v naši domovini ter si pošteno služiti svoj kruh. Kdor pa ravno hoče iti od tod, pojdi, saj ga ne zadržujemo. Naši Vitanjski tržani se bodo pa že morali toliko slovenskega jezika naučiti, da nas bodo morali razumeti, kedar jim bomo ponujali svoje groše za njihovo blago. In če pride slovenski mladenič kot vojak v Ljubljano ali Trst, najde tamkaj slovenskih rojakov, s katerimi se bo celo lahko pogovarjal. No in če ga pošljejo v Gradec ali na Dunaj, bode imel tudi tam slovenske tovarše.

Slovenski mladenič pa je navadno tudi prebrisane glave, da se poprej nauči nemščine, kakor Nемеc slovenščine. Tem posili-Nemcem tudi obljubim, da kedar bodo nemške občine po gornjem Štajarskem zahtevale slovenski šolski poduk za svoje otroke, no tokrat bom pa še jaz nasvetoval, naj se slovenski otroci učijo po nemški. Dokler se pa laški otroci učijo v šoli le laško, Francozi le v francoskem, in nemški le v nemškem jeziku, dotlej pa res ne vem, zakaj bi tratili čas in trgali obleko slovenski otroci v nemški šoli, v kateri nauka še ne razumejo. Dobro tudi vem, da se je že tisoče Slovencev med Nemci poizgubilo in nemške šole so res tudi nam Slovincem pripomoček, ki za more naše otroke zastrupiti, da se vtegnejo s časom ponemčiti, da bodo zaničevali svoje nekdanje slovenske stariše.

Iz teh modrih razlogov smo toraj se potegnili za svoje pravice ter tirjali slovensko šolo, naj bo že to prijetno ali neprijetno Vitanjskim Nemcem. Toda, ljubi Slovenci, poslušajte zdaj: Toti nas plašijo s tem, da bomo morali Vitanjčanom in Skomrčanom povrniti denar, ki so ga tudi oni šteli za našo skupno šolsko poslopje. Skomrčani in Vitanjčani hočejo (?) pozidati lastno novo šolsko poslopje, kaj pa da mora biti to od zunaj in znotraj nemško. Ali je pametnim gospodom znana postava, da bi se mi mogli prisiliti, naj povrnemo tema občinama denar, ki ste ga plačali za to šolsko poslopje? Meni to ne gre v glavo prav. Najbrž je to zopet tak ded, ki bi mogel preganjati vrabiče iz prosa.

V Ljubnici pri Vitanji, koncem jan. 1889.

Janez Verčnik, župan.

Gospodarske stvari.

Praseta in njih vzreja.

Kedar so praseta stara že blizu štiri tedne, dobro je, če se jim daje že nekaj kravjega mleka. To se izgodi nekaj zato, ker nima prasica več dosta mleka za vsa praseta, nekaj pa zato, da se mlada praseta vadijo piti. Od te dobe naprej jim je že pač več treba, kakor jim daje prasica. Poleg mleka pa se jim daje že tudi ovsene moke ali ovsa, ki se stolče navlašč za praseta. Tudi posmojen ječmen, zamet, pa le malo in prga stori jim dobro.

Po nekaterih krajih se jim kuha že tudi krompir, toda iz kraja ga je treba olupiti in sme se jim ga dati le pičlo mero. Vse to pa se daje le poleg mleka, sicer pa je nevarna taka piča. Sem ter tje se daje mesto mleka prasetom kuhanje iz ovsene moke ali tudi iz ječmenove zameti. Taka piča pa je vselej nevarna in težko, če se obdrži pri njej žival živa, na vsak način pa ne raste ter se ne razvija redno.

Vsled tega se svetuje, da gospodinja ne varčuje pri tem, kar se tiče mleka in bolj je, da ne kupi mladega praseta, dokler ni dobro odstavljen, kakor pa da ga kupi in mu nima dati česar mu je treba za zdravje.

Drugo je pač, če prasica nima mleka ali pa je poginila, predno so praseta odrastla. V tem slučaju mora gospodinja gledati na to, da si reši še vsaj praseta in tedaj naj poskusi s tem, kar smo ji ravno povedali o krmljenji mladih praset. Ako ravna po pameti in skrbno pri tem, ne bode lahko za-njo kake izgube.

Račinja jajca.

Misli se po navadi, da jajca, ki jih raca znese najprve spomladi, niso za pleme. Ona so, se pravi, premastna in za to se ne izvali iz njih mladič. Stvar pa ni taka. Resnica je, da se iz taci jajec največkrat ne dobi mladič, ali uzrok ni to, ker je preveč maščve v jajci, ampak v tem, ker ni raščeno.

Tega pa je v časih krivo to, da se ni bil racak še privadil racam, v časih pa, ker mu je preveč rac. Pri navadnih plemenih, ako imajo race dovolj vode, sme se jih pustiti 6 do 8 pri enem racaku; ako pa je račinje pleme večje, recimo Peking, Rouen, Turki itd., ni dobro, če je več, kakor troje rac pri enem racaku.

V obče pa ni dobro, če raca izvali prerano v spomladi, kajti mladičem še je premrzlo. Bolje je, če se izvalé račice nekaj pozneje. Ako se jim dobro streže, rastejo hitro in prekosijo velikokrat tiste, ki so se že poprej izvalile.

Sejmovi. Dne 12. februvarija v Gomilici.
Dne 13. februvarija v Račah, v Brežicah, v

Sevnici, na Ponikvi, v Žalci. Dne 16. februvarija v Bučah in na Vrenski gori in v Podplatu.

Dopisi.

Iz Cvena pri Ljutomeru. (Častni občan.)

Kdor je pazno sledil dogodkom zadnjih desetletij v našem okraji, gotovo je vedno pred očmi imel moža, čegar ime je tesno spojeno z vsemi političnimi in narodno gospodarskimi pojavi v našej pokrajini. Ta odlični mož je naš gosp. Iv. Kukovec, deželni poslanec in okrajni načelnik v Ljutomeru. Od narodnega probujenja počenshi, pa do sedaj stoji on vedno v kolu onih štajerskih rodoljubov, ki se trudijo z besedo in djanjem privedi naš narod do višje izomike na podlagi materinega jezika. Ljudstvo pa mu tudi skozi vsa leta skazuje svoje zaupanje, ker ga dobo za dobo voli svojim deželnim poslancem, okrajnim načelnikom, pa tudi v okrajni šolski svet. A ne samo na političnem, temveč tudi na narodno-gospodarskem polji opazujemo njegovo plodnosno delovanje. Tukaj bodi le omenjena ustanovitev okrajne posojilnice, ki je okoličane rešila zavisnosti od tujcev. Pri tem neumornem delovanji mu pa tudi ni manjkalo odlikovanj in priznanil. Sam svitli cesar ga je odlikoval ob priliki potovanja po Štajerskem z zlatim križcem s krono. Razven tega pa so ga mnoge občine izvolile svojim častnim občanom Povodom velikih naporov za dognanje železnice iz Radgone v Ljutomer ga je tudi občina Cvenska dne 10. oktobra 1888 uvrstila med svoje častne člane. Na krasnej diplomi se beró sledeči verzi slavnega pesnika Gregorčič-a: „Moško dejanje krepčuje možá, Pokoj še zdrave moči mu vkončá“ in pa: „Dolžan ni samo, kar veleva mu stan. Kar more, to mož je storiti dolžán.“ Primernejših besed pač ni moči najti v označenje trudoljubivega delovanja našega odličnega rodoljuba. Konečno pa kličemo našemu odličnemu prvoboritelju in izkušenemu vodniku v boji za naše svete pravice, gromoviti „Mnogaja ljeta!“

Iz Celja. (Dijaška kuhinja) Za III. društveno šolsko leto 1888/89. so dalje darovali naslednji častiti in prečastiti gg. daritelji: Anton Balon, župnik na Vranskem 5 fl., Anton Balon nabral od šestih odličnih domoljubov Vranskega okraja 6 fl., Jakob Planinšek v Leopoldinji v Gradci 1 fl., okrajni odbor v Gorenji Radgoni 5 fl., Franc Magdič, kr. profesor v Zagrebu 5 fl., dr. Franc Celestin, kr. profesor v Zagrebu 3 fl., Ivan Stožir, kr. profesor v Zagrebu 5 fl., Vjekoskav Šijanec, kaplan v Novi cerkvi 2 fl., M. Frece, žup. na Belih vodah 5 fl., občina Velika Pirešica 25 fl., Vinc. Medic, župan v Sevnici 2 fl., Franc Zdolšek, župnik v Solčavi 5 fl., Anton Kupljen, c. kr. notar v Črnomlji 3 fl., Franc Cukala v Gomilскеj 1 fl.,

dr. Hrašovec, odvetnik v Slov. Gradci 5 fl., M. Novak, c. kr. sodnik v Kostanjevici 5 fl., Jezovšek, notarski kandidat v Celji, (kupon v vrednosti 1,50) 1 fl. 50 kr., dr. Gustav Ipavie, župan v Št. Jurji ob j. ž. 5 fl. 63 kr., Vincenc Plaskan, župnik v Zibiki 6 fl. 75 kr., Prevzvišeni g. knezoškof Jakob Maksimilijan za januar 4 fl., Okrajni zastop Vranski 10 fl., Ivan Modic, župnik na Prihovi pri Konjicah 5 fl., dr. Albin Poznik, c. kr. notar v Rudolfovem 2 fl., Tomaž Canjkar, c. kr. okrajni pristav na Laškem 2 fl., Matija Sternad, župnik v Ljubnem 5 fl., Mat. Gril, koncipijent v Postojni za januar in februar 1 fl., Andrej Urek župnik na Polzeli 5 fl., Kristin Krišpinovič nad Laškim 2 fl., Josip Zelenik, odgojitelj na Dunaji 10 fl., Julij Žigan, na Polzeli 5 fl., Jurij Bezenšek, župnik v Čadramu 40 fl., Posojilnica Laška (Spar- und Vorschusskasse Tüffer) po g. Veršec-u za ugodno pritožbo 30 fl., Franc Hrastel župnik v Fibnici 3 fl., Jurij Žmave župnik v Remšniku 2 fl., Krispinovič župnik zopet 2 fl., dr. Gelingheim, c. kr. okrož. zod. pristav 5 fl., Maks Veršec, stava z g. dr. Gelingheimom 2 fl., Lovro Vošnjak, župnik Št. Jur. juž. ž. 57 fl., Vsem blagim dariteljem presrečna zahvala v imenu naše mladine in prosimo še daljnih milodarov.

Makso Veršec l. r.   Mihael Vošnjak l. r.
blagajnik.   predsednik.

Z Murskega polja. (Pozor!) Poleg drugih klatežev, katerih imamo brž vsaki teden več in kateri so poštenim ljudem zlasti ob veliki cesti bivajočim velika nadloga, klati se po Murskem polju in Ščavniški dolini močen človek, ki je v zadnjem času blizo vse tukajšnje gospode župnike opeharil, češ, da je dekanov hlapec in se pelje v Radgono po to ali ono, pa je premalo denarja s seboj dobil. Pri drugih ljudeh pa se izdaja za hlapca premožnejših Ljutomerskih tržanov, pri katerih je res nekdanj služil, zdaj pa se že dolgo klati brez službe in dela, kedar ni zaprt. Ker je tukaj zdaj že znan, bode se morebiti v sosedne kraje podal in ondi svoje nepošteno rokoyonjaštvo nadaljeval. Zato opozorujemo na nj, da še ne bi drugod ljudi vkanjeval. Sploh pa se naj nepoznanim ljudem, ki brez denarja potujejo, nič ne veruje, ampak pove, da kdor nima denarja, naj domá ostane. Kdor rad pošteno dela, bode lahko dobil službo ali delo in mu ne bo treba potovati, kdor pa neče delati, ni vreden podpore; saj imamo itak poštenih siromakov dovolj, katere moramo podpirati. Najboljše bi bilo, ko bi take ptiče redarji polovili in v posilne delavnice spravili, ali pa bi naj država poiskala kakšnji kraj, kamor bi takšnje ljudi pošiljali, da bi se radi z delom svojih rok redili, drugače s časoma pred njimi ne bo obstati. Ti ljudje se naših ječ in kajh nič ne bojijo, ampak samo dela. Ko bi jih silili

delati, bi jih najbolj kaznjevali in ob enem jim pomagali.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naravno je, da v taki nesreči, kakor je zadela naše cesarstvo — o smrti cesarjeviča miruje politika. Drž. zbor je imel ravno svojo prvo sejo, ko je prišla strašna novica na Dunaj; brž pa jo je predsednik k malu sklenil, ko je izvedel, da je resnica. Druga seja še bode le v četrtek, torej dnes ob 6ih zvečer. — Na Dunaj so prišli iz Belgije kralj in kraljica pa kraljevič, od drugih dvorov pa ni nihče prišel, ker so svitli cesar tako želeli. Kakor se sliši, pójde cesaričinjadova s svojimi stariši, toda povrne se čez nekaj časa na Dunaj. — Štajarski nemški konservativci z novo šolo niso zadovoljni, najbolj za to ne, ker je predraga in — predolga. Šest let se jim zdi, da je otroku dovolj šole, če je dobra. Taka sodba je sploh pri nemških kmetih in v Kirchbergu je tamošnje pol. društvo na novo poslalo prošnjo do vlade za krajšo šolo. — Baron Hock, vodja koroških nemških liberalcev ne more strpeti več tega, da še grof Taaffe in njegovi tovariši ne ležé na tleh. Po njegovih mislih je bil velik greh, da niso vsi nemški poslanci glasovali zoper novo vojaško postavo. Ko bi bili to storili, na tleh bil bi sedaj grof Taaffe in ne mara, če ne kje baron Hock na njegovem mestu! — Na Kranjskem imajo ljudje, posebno na Dolenjskem osepnice; le-te pa so tako hude, da je n. pr. v Leskovic izmed 67 bolnikov umrlo jih 60. — Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je podaril nek starček 50 gold. Se ve, da bi družba še več tacih dobrotnikov rada. Naj jih le dobode! — Za mestni zastop v Gorici bode letos volitve in sicer v kakor se čuje, že v meseci marciji. — V Čepovanu na Primorji imajo kat. pol. društvo, staro je ono že 10 let in živi še krepko. Škoda, da nima veliko vrstnic, vsaj tako krepkih ne. Pri nas živi še kolikor toliko dvoje, troje enacih društev. — V Greti pri Trstu snujó si rodoljubi podružnico sv. Cirila in Metoda. Bog daj srečo! — V Trstu še niso bile volitve v mestni zastop, toda vprašanje gre že sedaj po mestu: kdo naj bode župan? No, na dosedanem imajo po takem že dovolj. — V Pešti so bili dijaki hudo razgrajali zoper ministra Tisza za to, ker je zagovarjal novo vojaško postavo in bati se je bilo, da ne bode konec tega brez sile. Madjar sme veliko, toda tako razsajanje je bilo že tudi madjarski vladi preveč. — Poljaki so sila veseli knežje časti, katero je prejel škof v Krakovem in pravi se, da jim gre vsled tega greben višje, češ da dobodo še v svojem času tudi svoje kraljestvo. No to bode pa že težko.

Vunanje države. Vsi vladarji, kar jih šteje Evropa, so izrekli svoje sožalje našemu svitlemu cesarju, prvo, ko so dobili glas o hudi nesreči, ki jih je zadela. — Italija dobi v kratkem času novo šolsko postavo, vendar pa se ona ne loči od prejšnje v drugem, kakor o izplačevanju učiteljev. Le-te izplačuje, če obvelja postava, ne več občina, ampak država. — V Rimu je sedaj veliko delalcev brez zaslužka in vlada ne ve, kaj naj počne z njimi. Doslej so živeli kolikor toliko še ob delu pri zidanju novih hiš ali ta zaslužek je pri kraji, kajti nihče ne mara več zidati, ker še stare hiše stojé prazne. — Španija ima liberalno ministerstvo in možje so si sedaj sami v laséh, ne da se reči, kaj bode konec te „domače vojske.“ — Nad Francosko visi nekaj v zraku in nihče ne zna, kaj. Strah pred Boulangerom je stopil možem sedanje republike v noge; raji bi odstopili dnes, kakor jutri ali noge jih ne ne-sejo, ker se bojé tega, kar utegne priti, če njih ne bode več. Predsednik ministerstva, Floquet, sestavlja že novo ministerstvo, se ve, da na tihem, toda nihče ne mara veliko za njegovo „vabo.“ — Knezu Bismarcku je treba denarja za Afriko ali v drž. zboru je tudi dal predložiti načrt postave, vsled katere dobi nemški cesar poslej iz drž. kase 3,500.000 mark več, kakor je bila doslej navada. V tem, sodimo, da ne bode nihče nasproti. — Kolikor se sliši, je ruski car še vedno za to, da se ohrani mir in da ne kaže zavoljo Bolgarije ruske države pripraviti ob sračo mirú. Če je to resnica, tedaj se ni bati, da počí k malu puška. — Čudno, turski sultan je bil te dni poslal tri žrebce neki šoli v Sadovi. Ker je Sadova bolgarsko mesto, za to se je brž sklenilo, da se sultan bliža sedanjemu knezu vseh Bolgarov, princu Koburškemu. No, ne bila bi to nesreča, vendar pa se nam ne zdi, da je tako sklepanje dobro. Kaj pa, če je sultan le šoli daroval žrebce? — Srbija je sedaj kakor krop priognji, v njej vre v eno mer a ne skuha se ničesar, vsaj ljudstvo ni nič na boljem, odkar ima novo ustavo in nima — kraljice. Krističevo ministerstvo nima prijateljev a vedno še stoji na vrhu. Zakaj tako? Kralj Milan ne zaupa radikalcem in zato se drži Krističa. — Zavoljo Zanzibare, otoka na vshodu Afrike, ste si prišli Nemčija in Anglija na vs križ; Angliji se dozdeva, da jo hoče Bismarck imeti le pri celi stvari — za kleščce. Zato noče več Anglija, da še stojé ondi njih ladije. To je vsekako škoda, kajti Arabci bodo vsled tega drzniši in marsikateri ubog zamorec bode suženj, sicer bi ga pa še rešile. — Zjedinjene države v Ameriki tudi niso brez judov. Le-ti so imeli doslej v soboto svoj praznik a v nedeljo tudi niso smeli „delati“, to je prodajati, kajti v Ameriki se praznuje v nedeljo po polnem — drugače, ka-

kor pri nas. Ondi pa so torej judje sklenili, da bodo imeli poslej soboto v — nedeljo.

Za poduk in kratek čas.

Božična zvezda.

(Resnična dogodba.)

(Dalje.)

Sedaj odpotujem iz domovine v Hamburg, a mesto cerkve obiskujem gledališče in stopim dne 15. grudna na barko. Sedaj se začne drugo življenje in učenje. Solnce izhaja iz morja in zahaja zopet v morje nazaj. Videl, opazoval in učil sem se mnogo novega.

Necega jutra — bil je čas, ko se jutranja straža konča in se nadomesti s predpoldansko. Pokličé me kapitan, ravno na krovu pušé smodko, a jaz sem se prijazno oziral po blišéčem morju. Kapitan me ljubko pozdravi in povabi, da zvečer pridem k njemu v kajito, ker mnogo se jih bo tamkaj zbralo.

„Veliko občinstva se bo zbralo? Ali že naprej veste, da nas sreča katera barka, katera bi nas rada z obiskom razveselila!“

Kapitan odgovori smijoč: „Ne motite se, povabljeni ste k slavnosti.“

„Prevzamem, le povedite mi uro, kedaj naj pridem.“

„Ob 7 uri zvečer!“

„Natančno takrat pridem in radoveden sem, kakošnje nove obraze bodem videl na sredini atlanskega ocejana.“

Kapitan: „Ne boste videli drugih obrazov . . . a vam ne pride v glavo, da danes pišemo 24. gruden? A vidim, da pišete — dnevnik!“

„Sv. noč?“ Sem klical iznenadjen, in takoj ugani, zakaj me je kapitan poklical in povabil v kajito.“

„Da sv. noč, sv. Božični večer, a vendar upam, da bomo z veseljem ga praznovali.“

Tako točno ob 7. uri.

Dan je minol kakor navadno drugi dnevi na barki. Pride večer. Solnce se utopi, kakor ognjena, rudečo-žareča kroglja v morje . . . Tema je. Sedaj se užge na tisoče in tisoče zvezdic na visokem in lepem nebu, da sv. pismo oznanjujejo s svojo lučjo: „Slava Bogu na višavi.“ . . .

Prišla je sedma ura. Takoj smo vsi v kajiti in začudení pogledujemo — mizo, na kateri je stala piramida, čije četiri šibke so bile ovite z lepimi papirčki in umetnimi cvetlicami. Na majhnih svetilnicah iz svile (drotá) so bile natakne na šibkah goreče svečice; na okolo pa razno ovôžje, katero je kapitan v Hamburgu s seboj vzal, okolo piramide po mizi so pa ležali majhni darovi.

Na konci velike kajite je bila pripravljena miza po receptu: „Veliko ruma — a malo vode

... Kapitan je do vrha nalival kupice. Potem je dejal z velikim naglasom: „Izrečem nam v sv. noči v moji kajiti: živeli! Mornar, ki ima plavajoč sv. večer ne najde prilike ali praznik — praznovati. Ali jedna urica se že odstrani. To uro si v to porabite, da opazujete lučice na našem Božičnem drevescu; in pri tem mislite na lučice, ki sedaj v domovini gorijo v zelenem jelčji; in ki so se nekaj od naših starišev za nas v veselje užigale. Vsak se naj spreobrne in obljubi v sv. noči poboljšanje. Toraj — veseli Božični večer!

Sedaj smo trčili s kupicami in bili prav vesele volje.

Ko nam je rum prišel v glavo, je jeden kapitana poprosil, ali bi smeli zapeti kako pobožno pesem. Z veseljem je dovolil. In takoj je odmevala po obširni kajiti prekrasna Božičnica.

Prelepa pesem o božičnem veselji in rešitvi človeških duš po Jezušku, pevana na atlanskem ocejanu, — o, kakó je šla k mojemu srcu in vzbujala spomin za spominom! Božična drevesa otroških let mi bliščijo pred očmi. — Vidim osamelega očeta in sestrico, klečim v duhu pred grobom maternim! — — —

(Dalje prih.)

Smešnica 6. V enem vagonu ste sešli dve prijateljici mladih let, več let pa se niste bili videli. Ena se je bila v tem oženila ter je postala debela krčmarica, druga pa je ostala samica. Delj časa ste se torej gledali, ne da bi si pokazali, da ste stari znanki. Še le, ko postane vlak ter krčmarica izstopi, obrne se k samici: „Ali niste Vi Sedlarjeva?“ — „Sem“, kimne samica. „Oj“, poslavlja se na to krčmarica, „oj, Sedlarjevo dekle pa je bilo kedaj bolj mlado“. „Tudi krčmarica“, odslovi ji ona v vagonu, „tudi krčmarica ni bila svoje dni nič — ni bila tako debela.“

Razne stvari.

(Ob rakvi cesarjeviča) V torek, dne 5. februarja, vzprejela je rakev pod cerkvijo oo. kapucinov na Dunaji truplo cesarjeviča Rudolfa. Ni nam mogoče popisati bolesti svitlega cesarja v tem trenutju, vidi pa se iz tega, da je svitli cesar bil v tem v pričo in so mu solze le drle po velem lici. Noben cesar še doslej ni bil nikoli v pričo, kedar so polagali truplo kakega sorodnika v rakev. Cesar Franc Jožef pa se ni mogel zdržati ter je pogrebel, če smemo tako reči, sam svojega sina — cesarjeviča Rudolfa.

(Tolažljiva novica.) Nj. ekselencija milostljivi knezoškof so vprašali po brzjavo, je-li kaj resnice na govoricah, da so svitli cesar vzboleli. Brž pa so prejeli z Dunaja tolažljivi odgovor, da ni nič resnice v enacih govoricah.

(Zadušnice.) Ob 9ih, dne 5. februarja, imeli so Nj. ekselencija mil. knezoškof z veliko asistencijo slovesne zadušnice za ranjcim cesarjevičem. Vsled tega se je bilo v stolni cerkvi zbralo mnogo visoke gospode, uradnikov, profesorjev in oficirjev k službi božji. Cerkev je velika ali skorej je bila premala postala, toliko ljudi se je bilo zbralo v njej.

(Cesarski dar.) Nj. veličanstvo, svitli cesar so dali občini Velika Pirešica 200 gld. za šolo, ki si jo stavi pri sv. Jakobu.

(Kat. tisk. društvo.) Občni zbor „kat. tisk. društva“ v Mariboru se je vršil v torek v slov. čitalnici, kakor smoga naznanili v zadnjem listu. Novi odbor naznanimo pa v prihodnjem listu, potem, ko si jutri, v petek dne 8. februarja, novi odborniki razdelijo med seboj posebna opravila.

(Župan.) Župan našega mesta, Maribor, g. A. Nagy, je dobil najvišje potrjenje in je včeraj prisegel v pričo ces. namestniškega svetovalca V. barona Heina in mestnih odbornikov.

(Posojilnica v Pišecah) ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 17. februarja t. l. ob treh popoldne v poslopji gosp. Anton Verstošek-a v Pišecah z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo načelnika, 2. poročilo nadzorstva, 3. potrjenje letnega računa, 4. razdelitev čistega dobička, 5. izvolitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika, 6. razni predlogi.

(Preložitev.) Slovesna podelitev zlatega križa g. A. Schweigeljnu, nadučitelju na Ptuj, se je preložila na četrtek, dne 14. februarja. Vse drugo pa ostane, kakor se je bilo poprej določilo.

(Drž. zbor.) Volitev drž. poslanca za Maribor in tov. vrši se dne 24. marcija in kar je čudo, volitev je razpisal ces. kr. namestnik v Gradci, baron Kübeck, kakor je po postavi, v nemškem in slovenskem jeziku.

(Kolobacija.) „D. Wacht“ se jezi, da je v duhovščini v Celovci poleg 27 nemških in 8 slovenskih tudi 38 českih bogoslovcev. Sirota pač ne zna ali bolje, noče znati, da so tega ravno možje njene stranke krivi. Kdo drug pač jemlje domačim dijakom veselje do duhovskega stanú, kakor naši liberalci, naši nemškutarji! Lepe besede od njih ne sliši, ne bere človek nikoli, kedar gre za duhovščino. Grdi lice-meri taki ljudje!

(Drž. pes.) Knez Bismarck je imel velicega psa, ime mu je bilo Tyras. Le-ta je sedaj poginil. Naše liberalne nemške novine, katerim je Bismarck nekak bog, spominjajo se torej tudi tega mrtveca z necim posebnim sožaljem.

(Srčna žena.) Iz Male nedelje se nam piše, da ona žena, ki smo ji bili v zadnjem listu rekli, da je srčna žena, ni srčna, ampak le „divja žena“. No, mi ne poznamo ne nje, ne

njenega moža, ali toliko smemo reči, da sedanjí časi nič niso za to, da se lovita mož in žena na — plesišči. Plesišče in zapravljevost sta brat in sestra, oba pa malo prida.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg.: Klepač 11 fl., Zidanšek 12 fl., Par 5 fl., Bratuša 4 fl. (do l. 1890), Kocuvan 2 fl. (do l. 1890), Vidovič 2 fl. (do l. 1890), Pernat 2 fl. (do l. 1890), Godina 2 fl., Naprudnik 2 fl., Gaberc Sim. 1 fl., Vraz Ant. 1 fl., Voh 1 fl., Jaric 1 fl., Mavčič 2 fl.

Listič uredništva. G. Fr. — ič v M.: Nam bode ljubo. Ali Vam ni mogoče osebno? — G. A. S. pri M. n.: Druga polovica pride, prva ni za bralce. G. F. R. v B.: „Hmelj“ ni za naš koš, utegne priti piav tudi našim bralcem.

Loterijne številke:

V Gradci 1. febr. 1889: 64, 77, 62, 21, 8
Na Dunaji „ „ 51, 12, 50, 40, 81

Razglas.

Podpisano ravnateljstvo „Posojilnice“ v Mariboru naznanja, da bode redni občni zbor posojilničnega društva, dne 24. februarja t. l. ob dveh popoldan v čitalnični dvorani s sledečim dnevnim redom:

- a) Poročilo nadzornišva o letnem računu;
- b) Sklepanje o porabi čistega dobička;
- c) Volitev dveh členov ravnateljstva;
- d) Razni predlogi.

Ob jednom se naznanja vsem p. n. društvnikom, da leži računski sklep za sedmo upravno leto 1888 tukaj na splošnji pregled.

Posojilnica v Mariboru,
dne 3. februarja 1889.

Za odbor:

1-2

Dr. B. Glančnik.

Na prodaj.

Na pol pokrit voz, malo prevožen, za enega ali dva konja se ceno proda zavolj pomanjkanja prostora. Tudi se tukaj dobi popolna sprava za sedljanje. Več se izvé Josefstrasse št. 4 v Mariboru. 13

V najem se da mlin in kamenarnica,

Oskrbništvo Ptujskega minoriškega konventa fare Majšperške da v najem za 3 leta od 15. februarja t. l. za letino 300 gld. mlin na kolesa v Dravinji, pri katerem je tudi tolkača za kašo in preša za olje. Tudi se da v najem več kamenarnic, v katerih je izvrstno kamenje za zidanje, katere so komaj 10 minut oddaljene od glavne ceste Ptuj-Rogatec in 1½ ure v Poličane in Ptuj, za 10 let od 1. februarja 1889. Več pové oskrbnništvo. 3-3

Orgljarska in mežnarska služba
se odda s 1. marcijem na Zdolah pri Vidmu.

Oznanilo.

Išče se dobro naučen **sirar**, kateri bi na svojo roko sir delal. Tak dobi v najem za to stroko primerno hišo, tudi vrt, mleka pa v okolici dosti za sirarijo. Več pové uredništvo „Slov. Gospodarja“. 2-3

Naznanilo.

Cena ameriškanskih trsov, kateri se pri deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru oddajo (in kateri se ne dajo okužiti) znižala se je na 5 gld. za tisoč in na 60 kr. za sto trsov za naročnike iz Štajarskega in tudi izjemoma brezplačno dobijo jih ubogi posestniki. Več pové „Slov. Gosp.“ št. 4. V Gradci v januariju 1889.

2-2

Od štajarskega deželnega odbora.

3-3

„Kmetovalec“

je edini slovenski gospodarski list s podobami. „Kmetovalec“ izhaja dvakrat na mesec na celi poli. „Kmetovalec“ prinaša poljedelske, živinarske, vinarske in druge članke, gospodarske novice ter daje naročnikom svojim dobre gospodarske svete. „Kmetovalec“ stoji na leto 2 gld., za gg. učitelje in knjižnice ljudskih šol pa le 1 gld. Naročniki, ki vstopijo med letom, dobé vse izišle številke tistega letnika.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s priloge „Vrtar“.

Vredno glasilo za kmetovalec, živinarstvo, vinarstvo, sadjarstvo, gozdarstvo, lovstvo, ribištvo, mežnarstvo, strojarstvo, zdravstvo, veterinarstvo, in vsa druga gospodarska vprašanja.

Redni članek 1/2 letno 2 gld., za učitelje in knjižnice ljudskih šol 1 gld. Naročniki, ki vstopijo med letom, dobé vse izišle številke tistega letnika.

Redni članek 1/2 letno 2 gld., za učitelje in knjižnice ljudskih šol 1 gld. Naročniki, ki vstopijo med letom, dobé vse izišle številke tistega letnika.

„Vrtnar“

je list s podobami, ki prinaša sadjarske in sploh vrtnarske članke. „Vrtnar“ izhaja dvakrat na mesec. „Vrtnarja“ dobé naročniki „Kmetovalca“ zastonj.

Narodna čitalnica

v Ptuj sprejme za društveno krēmo, združeno s kavarno takoj kot natakarsko dekle, ki zna računati in slovenski pisati.

Ponudbe naj se pošiljajo odboru.
Na Ptuj dne 5. februarija 1889.

Dr. Jurtela.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Pravo francozko žganje (cognac).

Kaj je pravo francozko žganje?

Iz francozkega in južnoštajarskega jakoga močnega brdskega vina izrpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano djetično, duh in telo oživajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničel. Če vsa vporabljena sredstva proti ischias, reumatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, teganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi

in zobeh i. t. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki boleznik iz južnoštajarskega znamenitega Konjčkega, lastno pripravljene vina destilirano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francozko žganje uporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z. Stari cognac, posebnv okrevajočim in na želodcu bolanim preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naročbe 4 v. steklenic pošljajo se franko brez danih stroškov.

BENEDIKT HERTEL

veliki posestnik na graščini Gollé pri Konjčah, Južno-Štajarska

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

1-3

Kdor si hoče

brez težave zaslužiti mnogo denarja, pošlje naj svojo addresso upravnistvu tega lista v zapečatenem pismu z nadpisom „Zasluzek“.

Lep vinograd

z opeko kritim hramom, gospodarskim poslopjem in tiskalnico je na prodaj pri Svetinjah v slov. goricah.

Posestvo je tik cerkve v najlepši legi in najbolj primerno za umirovljenega g. duhovnika.

Cena 3500 gl.

Natančneje se izvé pri Filip-u Bezjak-u, posestniku v Tergovišču, pošta Velika Nedelja na spodnjem Stajarskem.

2-3

Posojilnica v Makolah

imela bode svoj redni občni zbor četrtek dne 28. februarja t. l. ob 2. popoldne v svojih navadnih prostorijah. Dnevni red je: 1. poročilo načelnikovo; 2. poročilo nadzorništva; 3. potrjenje računov za l. 1888; 4. razdelitev čistega dobička; 5. volitev načelnštva in nadzorništva; 6. predlogi in nasveti.

Vsi zadržniki so prijazno povabljeni!

Makole, dne 1. febr. 1888.

2-3

Načelstvo.

Iskreno zahvalo

izrekam slavni c. kr. privelegirani avstrijski zavarovalnici

„DONAU“

na Dunaji, proti ognju, na življenje, pri preseljevanji in za zrkalno steklo povodom poravnania velike škode, katero je povzročil ogenj dne 2. t. m. na mojem posestvu.

Sv. Lenart-Hrastnik v januariji 1889.

Ferd. Roš, priča.

Fr. Kallan, priča.

L. S.

Joh. Meke,

posestnik in trgovec.

Resnico potrjuje:

župan v Trbovljah: **Loger**, predstojnik.

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 6. števil. „Slov. Gospodarja“.

1889.

7. februvarija.

2.

Sv. Oče in avstrijski škofje.

Imenitno je pismo, v katerem so avstrijski škofje izrekli sv. Očetu svoje in svojih vernikov sožalje črez to, da se jim še vedno krati pravica do Rima in drugih dežel, ki so, kakor se pravi, dedščina sv. Petra. Pismo je lepo, in bode torej tudi našim bralcem ljubo, če ga izvedó. Glasi se pa tako-le:

Sv. Oče!

Že dalje časa smo avstrijski škofje name-ravali sniti se koncem novembra 1888 na Dunaji, da bi se, kakor navadno, posvetovali o najvažnejših vprašanih službe svoje, pred vsem pa, da Tebi izrazimo svojo udanost in čestitanje. Ker pa se je, akoravno le za nekoliko časa, odložil naš sestanek, moramo Ti že sedaj predložiti to pismo, katero izvoli milostljivo vzprejeti.

Spominjaje se kot priče zopernosti, ki tako težko žalijo Tvoje, naše in vseh katoličanov srce, s silno bolestjo togujemo pred Teboj, da je že davno začelo sovraštvo zoper cerkev božjo, katero je Jezus Kristus s svojo krvjo rešil kot nevesto, skoraj po celi zemlji povsod najsramoto-neje razsajati in se ne samo nadaljuje na velikansko škodo narodov, marveč se je celó razvnelo v ljuto vojsko, ki se bije s tem večjo strastjo, kolikor večja je moč protivnikov in kolikor izdatnejša so sredstva, katera so jim na razpolaganje.

Z najgrenkejšo žalostjo pa nas navdaja tako žalostni in nevredni položaj rimskega namestnika Jezusa Kristusa; saj se vendar njegova posvečena veljava še dan na dan bolj z nogami tepta, brezbožno se jej jemlje zakonito varstvo in se vedno bolj in bolj ostudno zatira. Zaradi tega pa mora tudi najskrajnejša bojznost in skrb navdajati katoliški svet ne samo gledé nedotakljivosti in dejanjstvene prostosti njegovega najvišjega pastirja, marveč tudi gledé lastnega blagra. Vsled vsega tega pa moramo zopet s Teboj, sv. Oče, z nova javno izreči: Popolna prostost rimskega papeža je neobhodno potrebna ter se razodeva iz njegove božje službe in najvišje oblasti; Stol sv. Petra se ni brez previdnosti božje tudi s posvetno oblastjo podprl in ojačil.

Nikakor pa ne mislimo obupati, ko vidimo rimskega papeža po vzgledu božjega Odrešenika oropanega vseh zunanjih pomočkov, marveč najtrdneje upamo, da se bo sedanja beda sv. Stola in skupne cerkve srečno preobrnila v večjo slavo

božjo in blagor duš. Onim, ki ljubijo Boga, je vse koristno in previdnost božja se ne more motiti v svojih naredbah. In ker Bog po nauku sv. Anzelma „ne ljubi na tem svetu ničesar bolj od prostosti svoje cerkve“, izkazal se je v resnici še tudi vselej kot njenega pospeševatelja in varuha, ter bo tudi v dóbi, katero je določila njegova previdnost, tako odredil, da bo veselo vskliknil celi krščanski svet: „Blagoslovil si, o Gospod, zemljo svojo in odvrnil Jakobovo robstvo.“

In resnično že sedaj, sv. Oče, vidimo z radostjo, da z ne majhno tolažbo lajša milostljivi Bog Tvojo revo, z onimi mnogoštevilnimi in velikimi tolažili namreč, katerih si postal deležen povodom Svojega letošnjega slavnostnega leta. Kdo bi ne bil opazil, s koliko čudovito vnetostjo je v Tvoj Rim vrelo toliko krščanskih romarskih čet s celega sveta, da Ti izročé davek pokorščine in ljubezni. Kdo ni z velikim strmenjem zrl na tako mnogobrojna, umetniška in dragocena darila, katera Ti je poklonilo veliko in malo celega sveta! Po našem mnenju je provzročitelj tega popolnoma izrednega prizora vsegamogočni Bog, ki rahlo nagiblje in močno razburja človeška srca, ter vidimo v tem dobro in srečno znamenje bližajoče se zmage, ravno tako pa tudi plačilo Tvojemu vstrajnemu trudu za pospeševanje sv. cerkve, katero Ti v svoji milosti podeljuje Bog vsega tolažila že v tej dolini solzá. Kajti čudovito je, s koliko modrostjo vodiš in vladaš pravo ladijo Kristusovo in s katero jasnostjo posebno luč Tvojih naukov zopet razsvetljuje podlage človeške družbe, ki so jih zarastle velike zmote, pospešuje in povišuje veljavo apostolskega Stola, in to tako, da se ne oklepajo sedaj srčneje sv. Stola samó oni, ki časté v Tebi očeta, učitelja in vodnika katoliškega sveta, marveč tudi oni, ki stojé zunaj cerkve, s posebnim občudovanjem in česčenjem gledajo na naslednika sv. Petra, iz nekakega naravnega čuta kot božjo smatrajoč — oblast, ki jo ima v obilni meri.

Vsako dan dvigujemo v molitvi svoja srca k Onemu, od katerega prihaja vse dobro in vsako popolno darilo, da bi tudi v bodoče imela Tvoja prizadevanja in podjetja tako srečen vspeh, ter ležimo v vsej ponižnosti pred Tvojimi nogami, proseč Tvojega apostolskega blagoslova.

Podpisov ima pismo 38, med njimi sta dva kardinala, Dunajski in Olomuški.

Sv. Barbara v Halozah.

(Odlomek iz krajne zgodovine.)

Od Borla, starega grada na strmi pečini tik deroče Drave se med vinorodnimi hribi slavnoznanih Haloz vleče proti jugu ozka dolinica, katero Bela napaja in ob deževju tudi prerada poplavi in zblati. Solnčnati travniki vrstijo se z rodovitnimi njivami, po hribih na desno in levo pa zori žlahtno Haloško vino. Proti Cirkulanam se dolina precej razširi, a nekoliko dalje jej zastavi Gruškovec pot ter jo razcepi v dve panogi. Ena se vije na levo ter se poizgubi med Gruškovcem in Brezovcem, druga pa krene na desno proti Paradižu in v Medribnik, kjer se, razcepljena v več manjših dolinic, združi z različnimi hribi.

V slednji zagledaš na desno, — na najdaljši panogi, ki od Huma prihaja in se v Cirkulanah v dolino zniža, na vzdignjeni ravnini lepa cerkev z visokim zvonikom. Posvečena v čast sv. Barbari, devici in mučenici, je cerkev ta, kot župnijska cerkev, središče, rekel bi duhovsko srce obširne župnije sv. Barbare na Beli ali v Halozah. Nekoliko nižje v znožju hriba sameva njena mati, cerkva sv. Katarine. Da-si le majhna in neznatna kapelica je vendar ena izmed najstarejših in menda tudi prvih župnijskih cerkv v spodnjih Halozah. Početek svoj ima najbrž že v štirinajstem veku, le okrogli svod je bil namesto poprejšnjega lesenega stropa zidan v poznejši dobi.

V cerkvi sv. Katarine je troje altarjev:

Prvi in prednji je posvečen v čast sv. Katarini, na evangeljski strani je altar sv. Roka, njemu nasproti na epistelski strani pa altar D. Marije.

Posebnih znamenitosti cerkva nima izvzemši kamenito gotiško-obrobjeno dolbljino v žagreb. Ta je svoje dni brezdomno stala na evangeljski strani prednjega altarja v steni, kjer so sedaj vrata v žagreb in je služila v shrambo Najsvetejšega. Postavljena je bila v gotski dobi, ko so ustanovili ondi vikarijo.

Cerkva sv. Katarine, okoli katere je bilo pokopališče z zidom obdano, pa je spadala kot podružnica sv. Vida več let pod Hočko nadžupnijo in tamošnji vikarij moral je v znamenje odvisnosti Hočkemu nadžupniku odrajtovati različne letne davke. V Hočkem urbarji od 12. aprila 1599 in od 31. decembra 1622 se namreč nahaja tudi sledeča opazka: „Vicarius s. Catharinae in littore Dravi Wölle prope Ankenstein tenetur Domino Archiparcho suo sacra proagenti ministrare, solvitque annuatim pro obedientia et decimis octo florenos et praeter hoedos ae capauneos etiam duo vasa vini.“

Izmed vikarjev, ki so bili pri cerkvi sv. Katarine na Beli nameščeni, znan nam je do zdaj samo eden, namreč: Peter Hegelsperger,

ki je po poročilu nekega Oglejskega zapisnika bil dne 30. maja 1475 vmeščen. . . . „ad capellam s. Catharinae, situatam sub parochia ecclesie s. Viti prope Petta, vacantem per obitum presbiteri N. ultimi rectoris, cum cura animarum“.

Poznej ste cerkvi sv. Katarine in Barbare, kot podružnici sv. Vida navedeni v nekem Strassburškem zapisniku od l. 1545. Dotično poročilo se glasi tako-le: „... die brieflichen Urkhunden der Pfarre St. Veit vnder Pettau der Stiff sollen bey Herrn Lukasen Zagkhl sein. Hat Fillial: St. Barbara vnd St. Katharina genandt, St. Andree, St. Johannis, zum hl. Geist vnd zu l. Fr. zu Lichtenegg.“

V drugi polovici šestnajstega veka je protestantizem uničil marsikatero duhovnijo in brezdomno so pomilovanja vredne razmere, v katere je bila župnija sv. Vida po kalvinizmu udanem Jakobu Cekeljnu prišla, uplivala tudi na duhovnijo sv. Katarine, hčerkico sv. Vida. Toliko je gotovo, da v prvi polovici sedemnajstega veka ni bilo duhovnika pri sv. Katarini in vsled tega so nastopili žalostni časi za ove kraje. Mnogo otrok je umrlo brez sv. krsta in marsikateri umirajoči je zdihoval brezuspešno po dušni pomoči, kajti na daleko okoli ga ni bilo dobrega pastirja, ki bi prinesel onemogli ovčici sv. popotnico. Bila je torej za ove kraje zares velika sreča, da je slavni grad Borel dobil l. 1639 grofa Sauerja za lastnika, kajti s Sauerji je v mračne Haloze prisvetila zopet luč krščanstva. Osobito ostane Jurij Friderik grof Sauer*) s plemenito svojo soprogo Marijo Barbaro, roj. grofice Trautmannsdorfske za spodnje Haloze nepozabljiv, kajti on je župnijo sv. Barbare v Halozah zopet oživil in se toraj sme po vsej pravici imenovati njen ustanovnik.

L. 1674. je dal Borel povečati in pri tej priložnosti postaviti veličastno grajsko cerkev sv. Trojice, ki po velikosti in lepoti prekosi marsikatero župnijsko cerkev.

V vsem ima čvetero altarjev. Prednji je posvečen v čast sv. Trojici, stranjski pa D. Mariji, sv. Antonu Padvanskemu in sv. Florijanu.

Ta prostorna, s slikami in kipi krasno ozaljšano cerkev bila je — ako smemo Raispovemu poročilu (Pettau, 281) verjeti, — nekaj let župnijska cerkev. V njej je namreč grajski duhovnik opravljal po nedeljah in praznikih očitno božjo službo, dokler ni bila sedanja cerkev sv. Barbare zgotovljena in pri njej župnija ustanovljena.

Prvotno kapelico sv. Barbare, katero Strassburški zapisnik od l. 1545. s cerkvico sv. Katarine omenja, postavili so bogoljubni Haložani v čast patronici umirajočih, najbrž že v drugi

*) Jurij Friderik, Janez Ludvik in Janez Andrej baron Sauer bili so dne 27. avgusta 1668 postali grofi.

polovici petnajstega veka, ko je huda kuga po slov. Štajarju zelo davila in se je češčenje sv. Barbare tudi po naših krajih zelo širiti začelo.

Tej kapelici je omenjeni grof Jurij Friderik Sauer oskrbel l. 1667. tri nove zvone v zahvalo, da je Bog po priprošnji sv. Barbare njega in njegove ljudi obvaroval kuge, ki je l. 1664 v Ptujski okolici precej hudo razsajala. Velikemu je dal napraviti sledeči napis:

„Barbara, non video, cur possis Barbara dici: Sed qui te genuit, barbarus ille fuit“.

Ovi zvonovi, ki so blizu 150 let hvalo blagodušnega grofa po Halozah oznanjevali, bili so početkom sedanjega veka preleteli.

Tudi sedanja, še dokaj lepa, le nekoliko prenizka cerkev sv. Barbare je lep spominek hvaležnosti, katerega je grof Jurij Friderik Sauer s soprogo svojo Marijo Barbaro v čast sv. Barbari postavil. Ne da se sicer na tanko določiti, kedaj da je bila ova cerkev postavljena, a toliko je gotovo, da se je to zgodilo po hudi kugi, ki je v letih 1680—1683 tudi po Halozah grozno davila. (Dalje prih.)

C. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

(Dalje.)

V. Leta 1852 postal je c. kr. dvorni župnik in peti glavni predstojnik temu zavodu Olomuški profesor bogoslovja dr. Janez Kutschker. Ko je obveljala pogodba, „konkordat“ imenovana, katero sta papež Pij IX. in naš svetli cesar Franc Jožef I. sv. cerkvi, kakor državi v blagor sklenila dne 18. avgusta l. 1855, spisal je c. kr. dvorni župnik Kutschker 5 debelih knjig o „zakonskem pravu sv. katoliške cerkve“. To cerkveno pravo je novega leta den 1857 tudi pri nas po vsem obveljalo, kakor od nekedaj velja povsodi, kjer se sv. kat. cerkev in njene postave spoštujejo in spolnjujejo. Leta 1857 pa je postal Kutschker c. kr. dvorni svetovalec v ministerstvu za bogočastje in poduk, l. 1862 pa pomožni škof Dunajski. Ko je l. 1876. umrl „oče“ že omenjenega „konkordata“, kardinal Rauscher na Dunaji, postal je tadanji pomožni škof Kutschker metropolit ali knezonadškof Dunajski. Drugo leto (1877) zboroval je od 30. aprila do 3. maja prvi shod avstrijskih katoličanov na Dunaji; knezo-nadškof Dunajski Janez Rudolf (Kutschker) bil mu je pokrovitelj. Zadnji den zborovanja poprijel je on dvakrat za besedo. O poludne govoril je o nujni potrebi, zopet vpeljati „versko šolo“, na večer, pri sklepu I. katoliškega shoda, hotel je pokazati, kako da je ves svet razdeljen v dva tabora, v katerih enem nahajajo se prijatelji, v drugem pa nasprotniki sv. cerkve. Prepričevalno je dokazoval, da nam je sv. dolžnost, pridružiti se družbi prijateljev sv. cerkve ter

ž njimi bojevati se za pravice sv. cerkve. Oba govora bila sta z velikim navdušenjem in odobravanjem vsprejeta. Kmalu po sklepu tega katol. shoda postal je Kutschker kardinal sv. rimske cerkve ter je umrl vže l. 1880 na Dunaji, 70 let star.

VI. Našim bogoslovcem enako dobro znan je šesti nadravnatelj v tem zavodu, bivši profesor dogmatike na Dunajski visoki šoli dr. Jovan Schwetz. Prav težko se je ločil od toliko mu priljubljenega doma, ko je postal leta 1876 prošt ali prepozit preslavnemu kapitolu metropolitnemu na Dunaji. Rojen l. 1803 šteje toraj vže nad 85 let.

VII. Sedanji sedmi glavni predstojnik temu ustavu je c. kr. dvorni župnik dr. Lavrencij Mayer, mož, ki ne šteje mnogo nad 60 let, a dosegel je od sv. Očeta, kakor od svetlega cesarja najodličnejša odlikovanja za raznovrstne zasluge svoje.

To leto čaka ga preimenitno pravilo pripravljati namreč na vreden prejem zakramenta sv. zakona najmlajšo hčer našega presvetlega cesarja, nadvojvodinjo Marijo Valerijo in njenega svetlega ženina, nadvojvoda Franca Salvatorja.*) Prav tisti den, ko bi bili imeli na cesarskem dvoru z dvornim obedom pokrepčati na sv. biljo 1888 sklenjeno zaroko nadvojvodinje Marije Valerije, hiteli so c. kr. dvorni župnik dr. Mayer z Dunaja v Meyerling po zemeljske ostanke preminolega nevestinega edinega brata, nadvojvoda cesarjevića Rudolfa. Kako jim je moralo srce krvaveti pri takem pretresljivem prizoru! Da sta veselje in žalost v človeškem življenju tako blizo drug drugega, celo na — cesarskem dvoru! (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Savinjske doline. (Grozni udarec), kateri je zadel presvito cesarsko hišo našo, kateri je zadel celo avstrijsko ljudstvo; pretresel je tudi naše ljudstvo v Savinjski dolini. Že v sredo popoldne objavil je brzojav iz Dunaja to grozno nesrečo. In nihče je ni verjel. Kdo tudi! Saj je tako nepričakovano, tako nevedoma vse prišlo, da še dones, v petek, skoraj da ne moremo verjeti in eden ovega poprašujemo; prijatelj, je-li resnica? Jeli, da ne, oj reci, da ne! Oh pa le preveč je resnica; da bi ne bilo tako! Tukaj je vse poparjeno; vse ljudstvo neizrečeno žalostno. Videl sem može, da so jim

*) Po svojej materi je ta ženin v bližnji zlahti s „častitljivo“ Marijo Kristino, kraljico Sicilijansko, svakinjo našega pokojnega cesarja Ferdinanda Dobrotljivega, katera bode gotovo še svetnicam slovesno prišteta. Po svojem očetu pa izhaja ženin iz „hiše“ Velikih vojvodov Toskanskih, katero je vstanovil nadvojvoda Ferdinand, brat pokojnega cesarja Franca I., oziroma njuni dedec, cesar Franc Lotariški, soprog slovite cesarice Marije Terezije, oče cesarja Jožefa II. in njegovega brata cesarja Leopolda II.

kapale svitle solze iz oči, ko so rekli: O Bog! žlahtni cesarjevič Rudolf je umrl! Pa kaj bi tudi ne. Saj se človeku zdi, kakor da bi njemu vedno nekaj manjkalo. Ne jesti, ne piti mu ne diši, vse veselje je preč! Zalski trg obesil je že v četrtek jutro črno zastavo na občinski urad, ki žalostno plapola v zraku, kot bi klicala: Vstani, Rudolf, vstani! Vse ljudstvo žaluje in videl sem ljudi kar tropoma v cerkev iti, kjer so molili za cesarjeviča Rudolfa, za cesarja! Bog naj potolaži, in ohrani nam cesarja in njegovo preizvišeno rodovino!

Iz Slov. goric. (Opomba.) Radi smo brali, kar je bila prinesla „cerkv. priloga“ lani iz Sevnice. G. dopisnik je živo opisal koristi „živega roženvenca.“ To je prav veselo, kjer se more vpeljati taka pobožnost, ali povsod tega ni mogoče. Tam je dušni pastir že vesel, če ima rože enake bratovščine in za to naj opomnim nekaj k sestavku, ki govori o tistej tridnevnic. Tam se namreč piše, kakor da bi udom bratovščine „živega rožnega venca“ treba bilo vsaki mesec po srečkanji poizvedeti, kako skrivnost imajo moliti . . .“ Tega zdaj ni več treba, udje smejo vsak mesec k sledeči skrivnosti prestopiti. Glej kn. Kur: 1888 I, 2. Bratovščina „živ. rož. venca“ je edina, h katerej še tudi možje radi pristopajo, toraj naj se le rože množijo!

Iz Ptuj. (Poročilo.) II. izkaz dijaške kuhinje v samostanu čč. gg. oo. minoritov v Ptuj v šolskem letu 1888/9. Meseca novembra t. l. razdelilo se je ubogim dijakom 380 kosile v vrednosti 57 fl.; meseca decembra l. l. pa 189 kosile v vrednosti 43 fl. 35 kr. Od 21. septembra l. l. podarilo se je že 1197 kosile v vrednosti 179 fl. 55 kr. Z nova so v blagi namen nastopni p. n. č. gospodi, oziroma zaštopi, darove poslati blagovolili: a) vnanji: č. g. M. Grabar, umirovoljeni župnik pri sv. Urbanu v Slov. Goricah, 3 fl.; godovnjaki pri sv. Urbanu v Slov. Goricah zložili 1 fl. 80 kr.; č. g. Jakob Zupanič, kapelan v Št. Lovrenci v Sl. Goricah, 1 fl.; č. g. Franc Rath, župnik v Št. Lovrenci na dr. p., vrečo pšenice; prijatelj mladine 3 vreče rži in 52 litrov vina; neimenovan 1 fl.; č. g. Janez Čuš, def. v Wetmanstätten-u. 5 fl.; b) ptujski: slavni okrajni zastop ptujski 50 fl.; č. g. o. Konrad Stazinski, minorit, 2 fl.; g. dr. Jakob Ploi, odvetnik, 4 fl.; g. dr. Drag. Triller, odvet. koncip., 1 fl.; g. Luka Kunstek, profesor, 2 fl.; g. Martin Cilenšek, profesor, 1 fl.; g. A. Klobučar, c. kr. sod. prist, 2 fl.; č. g. Ferdo Majcen, veroučitelj, 1 fl. 5 kr.; č. g. M. Črnko, vikar, 1 fl. 5 kr.; č. g. Alojz Bratuša, benefi cijat, 1 fl. 5 kr.; č. d. Fran Šalomon, mestni kaplan in katehet, 1 fl. 5 kr.; g. Anton Spindler, c. kr. kancelist, 1 fl.; g. Fran Hudojamski, 50 kr.; g. Ivan Kaukler, nadučitelj, 1 fl. Vsem veledušnim darovateljem in ljubiteljem ubogih

dijakov izrekamo najprisrčnišo hvalo in zahvalo in stoterni: „Bog plati!“ Nadaljne milodare, naj si bode denar, ali živila, s hvaležnim srcem vzprejema č. g. B. Hrtiš, gvardijan in župnik na Ptujem.

Iz Šmartna v Rožni dolini. („Srebrna poroka“ — Otročja bolezen — Šola.) Na sv. Blaža god dopoljenih bilo je 25-let, odkar je tukajšnji obče spoštovani učitelj g. Antonij Lajnsič bil v Zibiki sklenil zavezo sv. zakona z gospo Jerko Kregarjevo od sv. Heme. — Ker se duh nepokorščine povsodi šopiri in spoštovanje pred vsakošnjimi predpostavljenimi grozno spodriva, hotel je prijatelj šolske mladine njej pri tej priložnosti djanski pokazati, kako treba predpostavljene spoštovati. Žal, da je zadnji den meseca januarija se poduk na tukajšnji enorazredni ljudski šoli moral ustaviti, ker je nova, nam doslej nepoznana vratna bolezen v kratkem času nad 60 šolarjev napadla, Ušesne slinavke otrokom tako zatečejo, da se jim lica zveržijo ter da komaj usta odpirajo. Zdravniki imenujejo to bolezen „mumps“ ali „parotitis.“ Nemci pa njej pravijo: „Bauernwenzel ali „Ziegenpeter.“ Ta smešna imena kažejo, da navadno ni nevarna ta bolezen, a nadležna je vsaki čas in jako nalezljiva, zamore pa tudi prav zlobna postati. Spomen na srebrno poroko g. učitelja moral se je toraj bolj v domačem krogu obhajati. Štiri pare svatovsko opravljenih učencev in učenk zbralo se je na domu njihovega kateketa. Od tam so se — z raznimi darovi v rokah — podali v stanovanje g. učitelja jim k njihovi „25-letnici“ častitat. Učenka Tončika Tratnik govorila je v imenu vseh šolarjev pristržno častitko k srebrni poroki, na kar so učenci svoja vezila gosp. učitelju in njihovej gospej soprogi izročili. Zbralo se je bilo še iz soseske nekoliko odbranih gostov kot poslušalcev, ki so bili s svati te srebrne poroke vred nad tem mičnim prizorom prav do solz ganjeni. Ko so učenci prejeli od g. učitelja ljubkih besedi srčne zahvale in lepih opominov, od gospe učiteljice pa tudi nekaj prigrizniti, razšli so se vsaki na svoj dom s pristržno željo, da bi mili Bog dal preljubljenemu g. učitelju včakati še veselo: „Zlato poroko!“

Raznoterosti.

(Za družbo vednega češčenja) so podarile naslednje župnije: Svičina 10 fl., Vuhred fl. 3·26, sv. Jurij v Slov. gor. 14 fl., Makole 37 fl., Prihova fl. 20·55, Gomilsko fl. 4·50, Velika Nedelja fl. 21·70, sv. Marjeta niže Ptuja fl. 13·30, Vuzenice 2 fl., sv. Križ nad Mariborom fl. 5·50, sv. Ana na Krembergu fl. 14·88, Središče fl. 2·44, Ormož fl. 10·75, sv. Miklavž pri Ljut. fl. 9·57, Šmarje 13 fl.